

یکپارچگی و انسجام نظام شهرسازی کشور؛

الزامی برای پیشگیری حوادثی مانند آتش سوزی ساختمان پلاسکو

مصطفی بهزادفر

استاد گروه آموزشی شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران

مهدی سعیدی

روشنگر و دکترای شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران

انتشار کتاب در نشست شماره ۲۵ مورخ ۱۳۹۹/۰۷/۲۰

شورای چاپ و نشر شهرداری تهران

به تصویب رسیده است.

سرشناسه	: بهزادفر، مصطفی، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: یکپارچگی و انسجام نظام شهرسازی کشور: الزامی برای پیشگیری حوادثی مانند آتش‌سوزی ساختمان پلاسکو/ تألیف مصطفی بهزادفر، مهدی سعیدی.
مشخصات نشر	: تهران : شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۰ ص.
شابک	: ۱۳۰۰۰۰ ریال ۰۶-۰۲-۷۵-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: شهرسازی -- ایران -- طرح و برنامه‌ریزی
موضوع	: City planning -- Iran -- Design
موضوع	: شهرداری -- ایران
موضوع	: Municipal government -- Iran
موضوع	: ساختمان پلاسکو -- آتش‌سوزی، ۱۳۹۵
موضوع	: Plasco Building (Tehran, Iran) -- Fires, 2017
موضوع	: مدیریت بحران -- ایران -- تهران
موضوع	: Crisis management -- Iran -- Tehran
شناسه افزوده	: سعیدی، مهدی، ۱۳۶۸ -
شناسه افزوده	: شهرداری تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
شناسه افزوده	: Tehran Municipality, Tehran Urban Planning and Research Center
رده بندی کنگره	: ۱۶۹
رده بندی دیویی	: ۱۲۱۶۰۹۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۷۰۵
وضعیت رکورد	: فیپا

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

یکپارچگی و انسجام نظام شهرسازی کشور: الزامی برای پیشگیری حوادثی مانند آتش‌سوزی ساختمان پلاسکو
 تألیف: مصطفی بهزادفر، مهدی سعیدی
 صفحه‌آرایی و طراحی جلد: موسسه فرهنگی هنری نگاه نو
 ویراستار ادبی: فاطمه رشوند
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 بها: ۱۳۰۰۰۰ ریال
 ناشر: انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۲-۰۶-۰
 کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: خیابان شریعتی، خیابان پل رومی، خیابان شهید اکبری، نیش خیابان آقابرگی، شماره ۳۲
 کد پستی: ۱۹۶۴۳۵۶۱ | تلفن: ۲۳۳۹۲۰۸۲ | info.rpc@tehran.ir | rpc.tehran.ir

۷	سخن نخست
۹	پیشگفتار
۱۱	فصل اول: گشایش موضوع
۱۵	فصل دوم: مصاحبه با صاحب نظران
۹۳	فصل سوم: پرسش و پاسخ در جلسه نشست
۱۲۷	فصل چهارم: خلاصه مباحث و انجام گفت

سخن نخست

هماهنگی و یکپارچگی نظام مدیریت شهری یکی از مسائل و چالش‌های اساسی پیشروی شهرداری‌ها بوده است. با وجود گذشت بیست و یک سال از شکل‌گیری بلدیة و به تبع آن مدیریت شهری در تهران، هنوز شهرداری‌ها از استقلال چندان مشخصی در حوزه تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری شهری برخوردار نیستند. این در حالی است که شهر کلیتی بهم پیوسته است و این کلیت باید به صورت یکپارچه مدیریت شود. اگر بخشی از شهر توسط یک مجموعه و بخش‌های دیگر توسط مجموعه‌ای دیگر اداره شود، شاهد ناهماهنگی‌های زیادی خواهیم بود که به غیر از سردرگمی و آشفتگی و کاهش بهره‌وری و اثربخشی نتیجه دیگری برای شهروندان به بار نخواهد آورد. این مسئله به ویژه در زمان پیش آمدن بحران بیشتر خود را نشان می‌دهد. از یک سو فشار افکار عمومی و لزوم پاسخگویی به آن و از طرف دیگر تعدد مراکز تصمیم‌گیری که نه تنها کمکی به مواجهه اصولی با بحران نمی‌کند، بلکه بر پیچیدگی آن می‌افزاید. بررسی و واکاوی علمی این موضوع همواره یکی از دغدغه‌های اساسی مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران بوده است. وقوع بحران پلاسکو در تهران، ضرورت توجه به این موضوع را دو چندان کرد و فرصتی فراهم کرد که ابعاد مختلف موضوع واکاوی و تحلیل شود. هر چند که این موضوع از سوی پژوهشگران، ارگان‌ها و مسئولین ذیربط مورد توجه قرار گرفت اما در این زمینه مرکز نسبت به دستگاه‌ها و سازمان‌های دیگر حساسیت بیشتری را جهت بررسی علل و زمینه‌های گوناگون مؤثر در پیدایش حادثه از

خود نشان داد. آنچه در بررسی موضوع بیشتر مورد توجه مرکز با توجه به مباحث مدیریت شهری قرار گرفت، یکپارچگی و انسجام نظام شهرسازی کشور به منظور جلوگیری از تکرارپذیری چنین حوادثی است. ۳۰ دی ماه ۱۳۹۵ به واسطه وقوع حادثه پلاسکو برای بخش ایمنی و مدیریت بحران شهر تهران خاص و مهم تلقی می‌شود. حادثه پلاسکو نشان داد که ایمنی و مدیریت بحران بعد فراموش شده مدیریت شهری تهران بوده است. این فراموشی در حوزه‌های مختلف نمایان است. امیدوارم تلخی این حادثه سبب شود یکبار برای همیشه فرهنگ ایمنی در کانون توجه مدیریت شهری قرار گیرد. برای بررسی ابعاد این حادثه در آن زمان تیم کارشناسی با دستور رئیس جمهور ماموریت واکاوی حادثه را پذیرفتند، در گزارش تیم تحقیق و تفحص ریاست جمهور مباحث قابل توجه زیادی ارائه شد ولی یکی از کلیدی‌ترین نکات به این مضمون بود که فرهنگ ایمنی، در بین شهروندان و مدیران جایگاه شایسته و درخور ندارد، لذا کم توجهی به موضوع ایمنی می‌تواند حوادث ناگوارتری در شهر رقم بزند. در کتاب پیش رو جمع‌بندی مباحث مطرح شده در مصاحبه‌ها و نشست‌های علمی-تخصصی جهت استفاده در نظام شهرسازی کشور و اصلاح ضعف‌های موجود، ارائه شده است.

مهندس حسین پوچانی

رئیس مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهر تهران